

Briuselis, 2021 12 22
COM(2021) 566 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Būsiami nauji ES biudžeto nuosavi ištekliai

1. PASIRENGIMAS POPANDEMINEI EUROPAI

Prasidėjus precedento neturinčiai COVID-19 krizei, ES greitai parengė tvirtą bendrą atsaką. 2020 m. gegužės 27 d. Komisija pateikė plataus užmojo, novatorišką ir išskirtinį ekonomikos gaivinimo planą, kad Sąjunga galėtų siekti tvaraus ir atsparaus atsigavimo. Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonei („NextGenerationEU“), kurią 2020 m. gruodžio 14 d. oficialiai patvirtino Taryba¹ remiant Europos Parlamentui, yra telkiama iki 750 mlrd. EUR² siekiant pašalinti pandemijos padarytą ekonominę ir socialinę žalą. Jei prie to pridėtume daugiametę finansinę programą (ES ilgalaikį biudžetą), bendra 1,8 trln. EUR suma padės Europai atsitiesti po COVID-19 pandemijos.

Priemonės „NextGenerationEU“ tikslas – po krizės tapti stipresniems ir atsparesniems, kad mūsų ekonomika galėtų tvariai augti. Kad tai pasiektume, priemonė „NextGenerationEU“ naudojama skubiausiems uždaviniams, kurie mums kyla kaip Sąjungai, visų pirma dvejopai žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai. Pajamos, gautos iš naujų nuosavų išteklių, padės priemonei „NextGenerationEU“ pasiskolintas lėšas.

Europos Vadovų Taryba 2020 m. liepos 21 d. išvadose nurodė, kad „[a]teinančiais metais Sąjunga sieks reformuoti nuosavų išteklių sistemą ir įvesti naujas nuosavų išteklių rūšis³. Po to, 2020 m. gruodžio 16 d., priimtame Tarpinstituciniame susitarime⁴ Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija susitarė, kad „[t]okių lėšų, panaudotinų išlaidoms pagal Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę [„NextGenerationEU“], pagrindinės sumos grąžinimas ir susijusios mokėtinos palūkanos turės būti finansuojamos iš Sąjungos bendrojo biudžeto, be kita ko, naudojant pakankamas pajamas iš naujų nuosavų išteklių, nustatytų po 2021 m.“⁵. Be to, trys institucijos pripažįsta Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės konteksto svarbą ir pareiškia, kad su Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės lėšų grąžinimu susijusios Sąjungos biudžeto išlaidos neturėtų sąlygoti nepagrįsto programų išlaidų arba investicinių priemonių pagal DFP sumažinimo. Be to, jos teigia, kad taip pat pageidautina švelninti valstybėms narėms nustatytą BNP pagrįstų nuosavų išteklių didėjimą⁶. Komisija įsipareigojo 2021 m. pasiūlyti naujų nuosavų išteklių, kad jie būtų nustatyti ne vėliau kaip 2023 m. sausio 1 d.⁷

¹ 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paimti, OL L 433I, 2020 12 22, p. 23.

² Jei nenurodyta kitaip, visos šiame dokumente nurodytos sumos nurodytos 2018 m. kainomis.

³ Europos Vadovų Tarybos išvadų 145 punktą (2020 m. liepos 17–21 d.).

⁴ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo, OL L 433I, 2020 12 22, p. 28.

⁵ Tarpinstitucinio susitarimo D punkte nustatyta, kad „[t]okių lėšų, panaudotinų išlaidoms pagal Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę, pagrindinės sumos grąžinimas ir susijusios mokėtinos palūkanos turės būti finansuojamos iš Sąjungos bendrojo biudžeto, be kita ko, naudojant pakankamas pajamas iš naujų nuosavų išteklių, nustatytų po 2021 m. Visi susiję įsipareigojimai bus visiškai įvykdyti ne vėliau kaip iki 2058 m. gruodžio 31 d.“

⁶ Tarpinstitucinio susitarimo preambulės E punktas.

⁷ Komisijos 2021 m. darbo programa, COM(2020) 690 final.

2. KOMISIJOS PASIŪLYMAI

2.1. Naujų nuosavų išteklių krepšelis

Komisija siūlo ES biudžeto pajamas labiau susieti su ES politikos prioritetais. Prekyba apyvartiniais taršos leidimais ir pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas yra ES masto priemonės, kuriomis siekiama bendro tikslo – sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį mažiausiomis sąnaudomis, ribojant išmetamųjų teršalų kiekį ir siunčiant anglies dioksido kainos signalą. Prie 2021 m. spalio 8 d. istorinio EBPO ir G20 mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo (BEPS) įtraukios sistemos susitarimo dėl dviejų ramsčių sprendimo siekiant spręsti mokesčių problemas, kylančias dėl ekonomikos skaitmenizacijos⁸, prisidėjo 137 šalys ir jurisdikciją turintys subjektai, kuriems tenka daugiau kaip 90 proc. pasaulio BVP. Pagal pirmąjį šio susitarimo ramsčių dalis didžiausių ir pelningiausių pasaulio tarptautinių įmonių pelno bus perskirstyta prie susitarimo prisidedančioms šalims visame pasaulyje, užtikrinant, kad šios įmonės sumokėtų teisingą mokesčių dalį ten, kur jos vykdo veiklą ir gauna pelną. Šioms iniciatyvoms reikia ES veiksmų, todėl jos yra tinkama bazė ES nuosaviems ištekliams.

Komisija siūlo iš dalies pakeisti Sprendimą dėl nuosavų išteklių⁹, kad dalis pajamų, gautų pagal 2021 m. liepos 14 d. pateiktus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo¹⁰ ir prekybos apyvartiniais taršos leidimais¹¹, atitektų ES biudžetui. Be to, remdamasi istoriniu EBPO ir G20 mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo įtraukios sistemos susitarimu, Komisija siūlo nustatyti naujus nuosavus išteklius, pagrįstus didžiausių ir pelningiausių tarptautinių įmonių likutinio pelno dalimi, kuri bus perskirta ES valstybėms narėms. Šie nuosavi ištekliai būtų nustatyti, kai įsigalios ir bus faktiškai taikomos mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo įtraukios sistemos suderėta daugiašalė konvencija ir atitinkama ES direktyva. Norint nustatyti visus naujus nuosavus išteklius reikės priimti su jais susijusius sektorinius pasiūlymus.

Komisija siūlo, kad 25 proc. pajamų, gautų iš ES apyvartinių taršos leidimų prekybos, taptų ES biudžeto nuosavais ištekliais. Komisija pasiūlė plataus masto teisės aktų rinkinį, kuriuo siekiama iki 2030 m. dar labiau sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį orientuojantis į tikslą iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Visų pirma jame numatyta stiprinti esamą ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ATLPS)¹², į jos taikymo sritį įtraukti jūrų sektorių, plėsti aviacijos apyvartinių taršos leidimų aukcionus ir sukurti naują pastatų ir kelių transporto apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Pajamos iš apyvartinių taršos leidimų aukcionų pagal dabartinę ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą didžia dalimi

⁸ *Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy*, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, 8 October 2021.

⁹ 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos, OL L 424, 2020 12 15, p.1

¹⁰ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, COM(2021) 564 *final*.

¹¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje, Sprendimas (ES) 2015/1814 dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo ir Reglamentas (ES) 2015/757, COM(2021) 551 *final*.

¹² Direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje.

atitenka nacionaliniams biudžetams, tačiau Komisija siūlo, kad ateityje dalis ES apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamų patektų į ES biudžetą. Tai būtų taikoma ir pajamoms už leidimus, kurių valstybės narės, pasinaudodamos ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos lankstumu¹³, nusprendė neparduoti aukcione, nors galėtų tai padaryti. Europos investicijų banko aukcionuose parduodami Inovacijų fondui finansuoti skirti apyvartiniai taršos leidimai ir pradinis Modernizavimo fondo įnašas nelaikomi nuosavų išteklių šaltiniu. Apskaičiuota, kad 2023–2030 m. laikotarpiu ES biudžeto pajamos sudarys apie 9 mlrd. EUR per metus, ir dalis jų leis finansuoti Socialinį klimato fondą.

Be to, Komisija siūlo laikiną solidarumo koregavimo mechanizmą, kuriuo būtų užtikrintas sąžiningas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema grindžiamas nuosavų išteklių įnašas iš visų valstybių narių. Konkrečiai, iki 2030 m. bus taikoma viršutinė ir apatinė ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema grindžiamų nuosavų išteklių įnašo riba, susieta su bendrųjų nacionalinių pajamų suma. Taip bus išvengta to, kad perėjimo prie tvaresnės ekonomikos ir visuomenės laikotarpiu kai kurių valstybių narių įnašas į ES biudžetą būtų neproporcingas, palyginti su jų ekonomikos dydžiu, ir bus užtikrintas teisingas visų indėlis.

Komisija siūlo, kad 75 proc. pajamų, gautų taikant pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą, taptų ES biudžeto nuosavais ištekliais. Pagrindinis pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo tikslas – remti pasaulyje išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą šalinant anglies dioksido nutekėjimo riziką. Taikant šį mechanizmą, deklarantai turės įsigyti pakankamą sertifikatų kiekį, kuris atitiktų ŠESD kiekį, išmetamą dėl jų importuojamų prekių. Pagal pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, valstybės narės būtų atsakingos už pajamų, gautų pardavus pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo sertifikatus, surinkimą. Apskaičiuota, kad 2023–2030 m. laikotarpiu ES biudžeto pajamos sieks apie 0,5 mlrd. EUR per metus¹⁴.

Komisija siūlo nuosavus išteklius, prilygstančius 15 proc. didžiausių ir pelningiausių tarptautinių įmonių likutinio pelno daliai, kuri pagal susitarimą dėl tarptautinės mokesčių sistemos reformos perskirstoma ES valstybėms narėms. 2021 m. spalio 8 d. 137 šalys, kurios yra EBPO ir G20 mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo įtraukios sistemos narės, susitarė dėl dviejų ramsčių sprendimo dėl tarptautinių įmonių pelno perskirstymo ir dėl pasaulinio minimalaus efektyviojo mokesčio tarifo. Pagal susitarimo pirmąjį ramstį numatyta didžiausių ir pelningiausių tarptautinių įmonių likutinio pelno dalį perskirstyti jurisdikciją turintiems subjektams, kuriuose yra galutinė rinkla ir naudojamos arba vartojamos prekės ar paslaugos. Susitarimo praktinio įgyvendinimo aspektai tebederinami. 2022 m. darbo programoje Komisija įsipareigojo pateikti pasiūlymą dėl direktyvos, kuria susitarimas būtų įgyvendinamas laikantis ES teisės ir bendrosios rinkos reikalavimų. Pagal Komisijos pasiūlymą dėl nuosavų išteklių, valstybės narės skirtų nacionalinį įnašą į ES biudžetą, pagrįstą tarptautinių įmonių apmokestinamojo pelno dalimi, perskirstyta kiekvienai valstybei narei pagal pirmąjį

¹³ Nukrypti leidžiančia nuostata, suteikiančia galimybę skirti nemokamų apyvartinių taršos leidimų elektros energijos gamybos sektoriui, leidimų panaikinimu pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą, papildomais diskreciniais perleidimais Modernizavimo fondui.

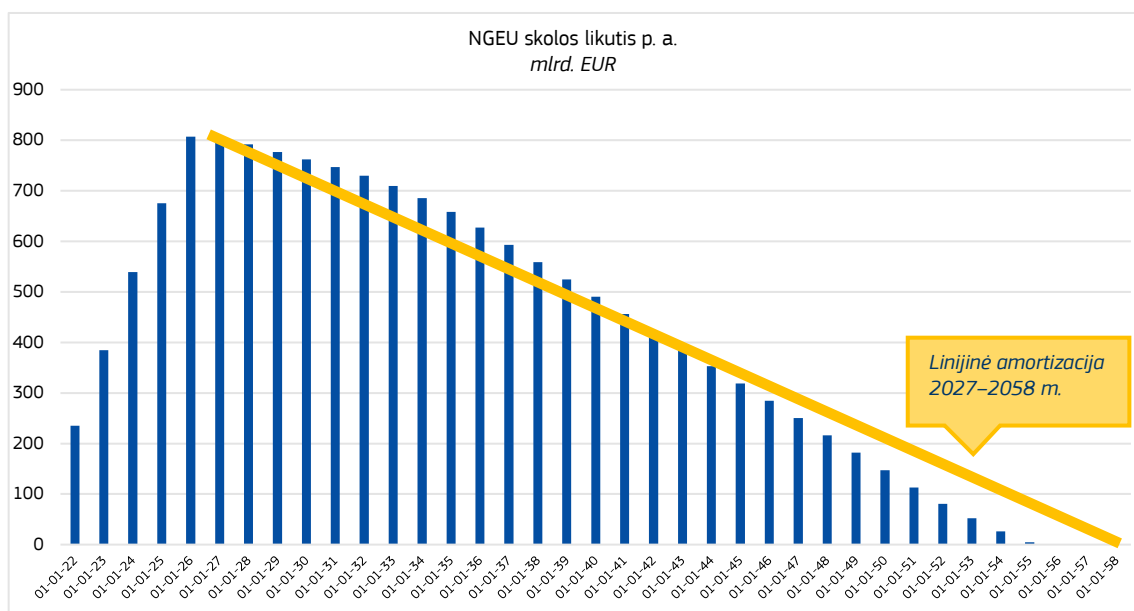
¹⁴ Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) [XXX], kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, taikant pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą nesitikima gauti pajamų pereinamuoju 2023–2025 m. laikotarpiu.

ramstį. ES biudžeto pajamos galėtų siekti iki 2,5–4 mlrd. EUR per metus¹⁵ (susitarimas dar derinamas).

2.2. Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiamečių finansinė programa, pakeitimas

Priemonei „NextGenerationEU“ pasiskolintos lėšos bus grąžinamos laikantis stabilaus ir nuspėjamo išipareigojimų mažinimo modelio, taikant atitinkamas daugiamečių finansinės programos nuostatas. Nuolatinis pajamų iš naujų nuosavų išteklių srautas užtikrintų grąžinimo nuspėjamumą ir stabilumą. Todėl, kad būtų atsižvelgta į tai, kaip pajamos iš naujų nuosavų išteklių gali padėti sugrąžinti priemonei „NextGenerationEU“ pasiskolintas lėšas¹⁶, Komisija siūlo daugiamečių finansinės programos viršutinių ribų automatinio koregavimo priemonę¹⁷, grindžiamą surinkta naujų nuosavų išteklių suma¹⁸.

1 diagrama. Planuojamas NGEU išipareigojimų mažinimas

Šaltinis: Europos Komisija. Sumos einamosiomis kainomis.

¹⁵ Šiuo metu tikslesnės sumos nustatyti neįmanoma, nes tebevyksta diskusijos dėl tam tikrų techninių EBPO ir G20 susitarimo dėl pirmojo ramsčio įgyvendinimo aspektų. Nurodytas intervalas grindžiamas įvairiomis plataus pobūdžio prielaidomis ir negali būti labiau patikslintas, nes, be kita ko, trūksta duomenų: nėra aišku, kurių bendrovių įnašas galiausiai bus perskirstomas pagal susitarime numatytas apmokestinimo teises.

¹⁶ Vadovaujantis 2020 m. liepos 17–21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų 150 punktu, kuriame teigiama, kad „[p]ajamos, gautos iš šių naujų po 2021 m. nustatytų nuosavų išteklių, bus naudojamos išankstiniam pagal priemonę „NextGenerationEU“ pasiskolintų lėšų grąžinimui. Komisijos prašoma pasiūlyti šiuo tikslu tinkamu laiku peržiūrėti DFP.“

¹⁷ Kaip nustatyta 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiamečių finansinė programa, OL L 433I, 2020 12 22, p. 11.

¹⁸ Automatinio koregavimo priemonės viršutinė riba yra 15 mlrd. EUR (2018 m. kainomis), o tai atitinka 2024–2027 m. metinį vidurkį – 17,4 mlrd. EUR (einamosiomis kainomis). Sumos, kurių reikės priemonei „NextGenerationEU“ pasiskolintoms lėšoms grąžinti po 2027 m., priklausys nuo sumos, kuri realiai pasiskolinta negrąžinamai paramai finansuoti, taip pat nuo to, kiek tų lėšų bus grąžinta per dabartinę daugiamečių finansinę programą.

Komisija pateikė pasiūlymą dėl Socialinio klimato fondo¹⁹, kuriuo siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius nuo papildomos finansinės naštos, atsirasiančios sukūrus naują ES pastatų ir kelių transporto apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Fondo finansinis paketas yra proporcingas sumoms, iš esmės atitinkančioms maždaug 25 proc. pajamų, numatomų dėl pastatų ir kelių transporto įtraukimo į ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Šios papildomos išlaidos nebuvo numatytos pirminiame Komisijos pasiūlyme dėl naujos daugiametės finansinės programos. Todėl Komisija siūlo į tikslinį daugiametės finansinės programos reglamento pakeitimą įtraukti 3 išlaidų kategorijos ir atitinkamai mokėjimų viršutinės ribos padidinimą, kad būtų atsižvelgta į papildomas išlaidas Fondui 2025–2027 m. laikotarpiu.

Pagrindinis ES biudžeto naudojimo naujos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos socialiniam poveikiui mažinti pranašumas yra tas, kad Socialiniam klimato fondui galios kontrolės nuostatos, kurios jau taikomos bendrajam biudžetui. Fondo priežiūrą vykdys Audito Rūmai, o Europos Parlamentas, Tarybai rekomendavus, turės pagal jo veiklą suteikti biudžeto įvykdymo patvirtinimą Komisijai. Taip bus užtikrinta atskaitomybė už išlaidas ir patikinta dėl fondo išlaidų kokybės.

3. TOLESNI VEIKSMAI

2020 m. gruodžio 16 d. Tarpinstituciniame susitarime numatyta, kad institucijos imsis reikiamų veiksmų, kad palengvintų greitą naujų nuosavų išteklių sistemos patvirtinimą. Taryba įsipareigojo iki 2022 m. liepos 1 d. apsvaistyti pirmąjį naujų nuosavų išteklių krepšelį, kad juos būtų galima nustatyti iki 2023 m. sausio 1 d. Be to, atsižvelgdama į Tarpinstituciniame susitarime prisiimtą įsipareigojimą ir poreikį numatyti tinkamą naujų nuosavų išteklių sumą Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonei pasiskolintoms lėšoms grąžinti, **Komisija iki 2023 m. pabaigos pateiks pasiūlymą dėl antro naujų nuosavų išteklių krepšelio.**

Šiomis aplinkybėmis, kaip pakartota 2021 m. gegužės mėn. komunikate „21-ojo amžiaus verslo apmokestinimas“²⁰, Komisija pasiūlys papildomų naujų nuosavų išteklių, tarp kurių galėtų būti finansinių sandorių mokestis ir su įmonių sektoriumi susijusi nuosavų išteklių rūšis. Šis antrasis dokumentų rinkinys bus grindžiamas pasiūlymu dėl „Verslo Europoje: pajamų apmokestinimo sistemos (BEFIT)“, kuris numatytas 2023 m.

Greitai susitarus dėl pasiūlymų, kuriais iš dalies keičiamas Sprendimas dėl nuosavų išteklių ir reglamentas, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, taip pat valstybėms narėms greitai, laikantis savo atitinkamų konstitucinių reikalavimų, patvirtinus iš dalies pakeistą Sprendimą dėl nuosavų išteklių, Sąjunga įgytų priemonių savo užmojams įgyvendinti – neutralizuoti poveikį klimatui ir visiems europiečiams užtikrinti skaitmeninę, teisingą, įtraukią ir atsparią visuomenę.

Komisija nuolat vertins priėmimo procesą, siekdama užtikrinti, kad pakaktų lėšų Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonei pasiskolintoms lėšoms grąžinti.

¹⁹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas Socialinis klimato fondas, COM(2021) 568 *final*.

²⁰ COM(2021) 251 *final*.